

Emoční poruchy v dospívání

PhDr. Veronika Buchtová¹, MUDr. Anna Hrušková Kusnieriková²

¹Ambulance klinické psychologie Nemocnice Blansko

²Ambulance psychiatrie Nemocnice České Budějovice, a. s.

V psychiatrické praxi dochází k nárůstu počtu dospívajících pacientů s emočními poruchami. V textu uvažujeme o důvodech a o etiologii, vč. vlivu internetu a online světa na vývoj generace 21. století v kontextu nemalých nároků puberty v (post)covidovém období. Ve formě kazuistik je popsáno, že kromě reverzibilních přechodných psychických potíží koexistují i raritnější psychické nemoci s počátkem v dospívání, a to např. schizofrenie či psychotické epizody Aspergerova syndromu.

Klíčová slova: puberta, emoční poruchy v dospívání, covid-19, vývojová krize, schizofrenie, psychotická epizoda – Aspergerův syndrom.

Emotional disorders in adolescence

We actually registred increase of adolescent emotional disorders in psychiatric care. Here is reflection of possible reasons (etiology) such as impact of internet, go online, post covid era, liberal upbringing in context of demands of maturing that takes part on development of teens generation of 21. century.

We describe in practical cases that outside of reversible mental difficulties there is coexistence with rare mental deseases beginning in maturing such as schizophrenia or psychotic episodes of Asperger syndrom.

Key words: pubescence, emotional disorders in adolescence, covid-19, developmental crisis, schizophrenia, psychotic episoda – Asperger syndrom.

Úvod – nároky dospívání ve 21. století

V současnosti dochází v psychologické zdravotní péči k nárůstu počtu dospívajících s emočními poruchami (1), zvláště pak teenagerů s úzkostnými stavy vázanými specificky na sociální situace. Soudobým dospívajícím častěji totiž chybí sociální dovednosti.

Ve srovnání s 90. lety minulého století dochází ve společnosti k oslabení vztahu k autoritám, rozvolnění chování dle nepsaných norem, upřednostnění uskutečňovat slast bez odkladu. Vlivem měnící se společnosti („internetová generace“), výchovy 21. století (preferující liberální styl za nižší účasti pevného a předvídatelného rodičovského postoje) dochází u adolescentů k předčasné autonomii, na kterou nejsou osobnostně vyspělí.

Setkáváme se s tím, že prudké nároky na citový rozvoj dospívajících vedou k častější psychické destabilizaci, protože jejich kognitivní flexibilita je

nedostatečná. Mnozí dospívající poznávají svět bez plného rozvoje formálních mentálních operací. Neumí řešit problémy alternativními způsoby, neodkládají uspokojení, nedomýšlí důsledky situací, mají potíže uvažovat hypoteticky a směrem do budoucnosti. Jejich sebeobraz je fragilnější, s nízkou osobní a sociální jistotou, se známkami emoční subdeprivace. Jejich chování podléhá negativnějšímu a křehčímu sebeobrazu, reagují vztahovačtěji, používají ve stresu hojně mentální obrany (utíkají před nároky života do disociace, nemoci), reagují nepředvídatelně (vč. suicidálních aktivit). Přehled charakteristik pubertálního vývoje v současné době uvádí Tabulka 1.

Klinické obrazy dospívajících v psychologické praxi

V průběhu dospívání adolescenti prochází velmi složitými somato-psychickými změnami. Jedná se o vývojové období s vysokým rizi-

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: Psychiatr. praxi. 2024;25(1):43-46

<https://doi.org/10.36290/psy.2024.006>

Článek přijat redakcí: 26. 2. 2024

Článek přijat k tisku: 6. 3. 2024

PhDr. Veronika Buchtová

poradenstvi-buchtova@seznam.cz